

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji

KGP.410.004.09.2019

Grzegorz Watycha
Burmistrz Miasta Nowy Targ
Urząd Miasta Nowy Targ
ul. Krzywa 1
34-400 Nowy Targ

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/014 - Lokalne bezpieczeństwo energetyczne

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miasta Nowy Targ ¹ ; ul. Krzywa 1, 34-400 Nowy Targ
Kierownik jednostki kontrolowanej	Grzegorz Watycha, Burmistrz Miasta Nowy Targ od dnia 20 listopada 2014 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Wykonanie obowiązku planowania zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na obszarze Gminy. 2. Kształtowanie polityki energetycznej Gminy. 3. Działania w zakresie zapewnienia dostępności energii, ciepła i gazu. 4. Działania w zakresie zmniejszania negatywnego wpływu na środowisko procesów zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepło i paliwa gazowe. 5. Działania w zakresie udziału klastrów energii w zapewnieniu lokalnego bezpieczeństwa energetycznego.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2015 r. do 30 czerwca 2019 r., z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed lub po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji
Kontroler	1. Piotr Piątkiewicz, główny specjalista kp, upoważnienie do kontroli nr KGP/50/2019 z 21 maja 2019 r. (akta kontroli str.1-4)

¹ Dalej: Urząd Miasta.

² Dz.U. z 2019 r. poz. 489 ze zm., dalej: *ustawa o NIK*.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Działania w zakresie realizacji zadań własnych miasta Nowy Targ⁴ w latach 2015-2019 (I półrocze) dotyczących zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe nie były w pełni skuteczne.

Miasto zapewniło bezpieczeństwo energetyczne pod względem ciągłości dostaw nośników energii. Wystąpiły jednak istotne nieprawidłowości w zakresie planowania zaopatrzenia w nośniki energii.

Przez ponad trzy lata Burmistrz Miasta nie wypełnił obowiązku aktualizacji *założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe*⁵ w wymaganym terminie, a po uchwaleniu *Założeń* z 2015 r. ponownie nastąpiła zwłoka w wykonaniu obowiązku kolejnej aktualizacji (do zakończenia kontroli wynosiła ponad rok). *Założenia* z 2015 r. zawierały wszystkie elementy wymagane przez art. 19 ust. 3 *Prawa energetycznego*, nie wskazywały jednak skonkretyzowanych uwarunkowań w tym zakresie występujących na obszarze Nowego Targu oraz nie określały skali i rzeczowego zakresu możliwych do zastosowania środków racjonalizacji użytkowania ciepła, energii elektrycznej i paliw gazowych, wykorzystania istniejących nadwyżek i lokalnych zasobów paliw i energii oraz stosowania środków poprawy efektywności energetycznej. *Założenia* z 2015 r. były częściowo niespójne z kierunkami rozwoju Miasta, określonymi w *Programie Gospodarki Niskoemisyjnej*. Nie zapewniono skutecznego systemu monitorowania realizacji celów i kierunków działania, określonych w *Założeniach* z 2015 r.

Powyższe wady obniżały skuteczność *Założeń* jako strategicznego narzędzia realizacji zadań własnych Miasta w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepło i paliwa gazowe, wymienionych w art. 18 ust. 1 *Prawa energetycznego*.

Uwzględniając fakt, że Urząd Miasta nie dysponuje sprawozdaniami z realizacji planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych przedkładanych corocznie Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki, w ocenie Najwyższej Izby Kontroli⁶ zachodzi ryzyko iż Miasto nie dysponuje rzetelną wiedzą w zakresie realizowanych na jej terenie inwestycji w rozbudowę sieci elektrycznej i gazowej.

Miasto podejmowało działania zmierzające do zmniejszenia negatywnego wpływu na środowisko procesów zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepło i paliwa gazowe, w tym w szczególności w ramach realizacji *Planu Gospodarki Niskoemisyjnej*⁷ oraz *Programu Ograniczania Niskiej Emisji*⁸. Zadania te, zwłaszcza określone w *Planie Gospodarki Niskoemisyjnej*, były jednak realizowane w kontrolowanym okresie nie w pełni skutecznie. W szczególności nie zostały zrealizowane inwestycje związane z rozwojem energetyki fotowoltaicznej oraz wykorzystywania ciepła odpadowego. Przyczyną nierealizowania części działań było niepozyskanie środków z zewnętrznych źródeł finansowania.

Ocena efektów realizacji wymienionych programów będzie możliwa w pełni po ich zakończeniu. NIK wskazuje jednak ryzyko nieosiągnięcia w pełni zakładanych celów, biorąc pod uwagę obecny stan zaawansowania oraz wyznaczony na koniec 2020 r. termin zakończenia zaplanowanych działań w ramach PGN.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dalej: Miasto lub Nowy Targ.

⁵ Dalej także: *Założenia do Planu Zaopatrzenia* lub *Założenia*.

⁶ Dalej także: NIK.

⁷ Dalej: PGN.

⁸ Dalej: PONE.

NIK zwraca uwagę, że efekty prowadzonych dotychczas działań nie wpłynęły na znaczącą poprawę jakości powietrza w Nowym Targu. W przypadku niektórych substancji, jak benzo(a)piren, wskaźniki uległy nawet pogorszeniu, a w przypadku pyłu PM10 w ujęciu średniorocznym cały czas przekraczały dozwolony poziom.

W strukturze bilansu energetycznego Gminy w 2018 r. w porównaniu z 2013 r., zwiększeniu uległ natomiast udział gazu ziemnego o 6 punktów procentowych (33% wobec 27% w 2013 r.) i energii elektrycznej o 4,3 punktu procentowego (5,3% wobec 1% w 2013 r.). W okresie objętym kontrolą trend wzrostowy wykazywała długość eksploatowanych sieci ciepłowniczych (wzrost o 7%), ilość eksploatowanych przyłączy do budynków (wzrost o 11%) oraz udział sieci preizolowanych w sieciach ciepłowniczych o 9,4 punktu procentowego (57,6% wobec 48,2% w 2013 r.). Wzrastała także długość gazociągów (wzrost o 8,9 km), liczba przyłączy (wzrost o 234 sztuki) oraz liczba użytkowników paliwa gazowego (379 nowych odbiorców).

Ponadto w ocenie NIK udział Miasta w klastrze „Zielona Generacja Nowy Targ” nie jest dotychczas skutecznym elementem poprawy bezpieczeństwa energetycznego w Nowym Targu w związku z brakiem jakichkolwiek efektów działalności klastra, pomimo upływu dwóch lat od jego powołania.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Wykonanie obowiązku planowania zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na obszarze gminy

1.1 Stan infrastruktury energetycznej oraz sposób zaopatrzenia odbiorców w nośniki energii

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą Nowy Targ zajmował obszar o powierzchni 51,07 km². Na koniec 2014 r. liczba mieszkańców wynosiła 32 839 osób (643 mieszkańców na 1 km²) i zmalała na koniec 2018 r. do 32 183 osób (630 mieszkańców na 1 km²), tj. o 656 osób.

Głównymi czynnikami mającymi wpływ na jakość powietrza w Nowym Targu są jego położenie (na dnie Kotliny Orawsko-Nowotarskiej), lokalne warunki klimatyczne (zjawiska inwersji i znikome przewietrzanie) oraz sześciomiesięczny okres grzewczy. W następstwie zjawiska inwersji, zanieczyszczenia powietrza pochodzące z emisji własnej Miasta oraz emisji zewnętrznej kumulują się, powodując przekraczanie poziomów dopuszczalnych.

Bilans energetyczny Gminy

Urząd Miasta nie posiadał danych umożliwiających określenie zapotrzebowania w latach 2014-2017 na poszczególne nośniki energii oraz stopnia ich zaspokojenia przez sieciowe systemy zaopatrzenia w energię i paliwa. Burmistrz Miasta wyjaśnił¹⁰, że dysponuje danymi za 2013 r. w związku z dokonywanymi w tym roku pracami związanymi z aktualizacją *Założeń do Planu Zaopatrzenia* dla Gminy

⁹ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁰ Pismo znak: OŚ.602.12.2019.WaJo.22 z dnia 1 lipca 2019 r.

Miasto Nowy Targ. Bilans energetyczny na koniec 2013 r. przedstawiał się następująco: paliwa stałe (węgiel, drewno) - 660%, gaz ziemny – 27,0%, , energia elektryczna – 1,0%, olej opałowy – 4,5%, pozostałe (OZE, LPG) – 1,50%. Bilans energetyczny na koniec 2018 r. przedstawiał się następująco: paliwa stałe – 57,5%, gaz ziemny – 33,0%, energia elektryczna – 5,3%, olej opałowy – 3,2%, , OZE – 1,0%.

Charakterystyka istniejących w okresie objętym kontrolą w Gminie systemów zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepło i paliwa gazowe przedstawiała się następująco¹¹:

System ciepłowniczy

W Nowym Targu potrzeby cieplne pokrywane są ze źródeł energetyki indywidualnej i zbiorowej zasilających odbiorców za pośrednictwem systemu sieci ciepłowniczych bezpośrednio czynnikami wodnym lub parowym. W skład kotłowni lokalnych wliczane są kotłownie wytwarzające ciepło dla potrzeb własnych obiektów przemysłowych, obiektów użyteczności publicznej oraz wielorodzinnych budynków mieszkalnych. Istniejące zakłady przemysłowe dla potrzeb technologicznych posiadają własne kotłownie.

Na terenie Miasta działa system ciepłowniczy Miejskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej Nowy Targ sp. z o.o.¹². MPEC jest spółką ze 100% udziałem Miasta, swoją działalność prowadzi w oparciu o koncesje udzielone przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki w zakresie wytwarzania oraz przesyłania ciepła. Przedsiębiorstwo aktualnie eksploatuje dwie sieci ciepłownicze oraz zewnętrzną instalację odbiorczą za grupowym węzłem cieplnym. Miejską Sieć Ciepłowniczą zasilają jedna kotłownia systemowa i 16 kotłowni lokalnych opalanych węglem. Według stanu na koniec 2018 r. w Mieście znajdowały się także 153 lokalne źródła ciepła wytwarzające ciepło dla potrzeb własnych obiektów przemysłowych, usługowych, obiektów użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych opalanych gazem.

Według stanu na koniec 2018 r.¹³ w Nowym Targu poza wymienionymi powyżej źródłami ciepła znajdowało się 1 008 indywidualnych źródeł ciepła (niska emisja). Urząd Miasta nie posiadał danych w zakresie charakterystyki paliw, które je zasilają.

Długość eksploatowanych sieci ciepłowniczych przesyłowej i rozdzielczej wynosiła od 7,4 km na koniec 2014 r. do 7,9 km na koniec 2018 r. Długość eksploatowanych przyłączy do budynków wynosiła od 5,4 km na koniec 2014 r. oraz 6,0 km na koniec 2018 r. Wielkość strat w systemie ciepłowniczym Miasta wzrosła z 10 868 GJ na koniec 2014 r. do 12 666 GJ na koniec 2018 r., przy czym najwyższe straty odnotowano na koniec 2017 r. (14 348 GJ). Udział sieci preizolowanych w sieciach ciepłowniczych zwiększył się z 48,2% na koniec 2014 r. do 57,6% na koniec 2018 r. Zwiększeniu uległa zamówiona moc cieplna z MPEC z 18,4 MW na koniec 2014 r. do 19,5 MW na koniec 2018 r., oraz zużycie ciepła przez odbiorców w ramach MPEC wynoszące 112 853 GJ na koniec 2014 r. i 133 026 GJ na koniec 2018 r. Miejski System Ciepłowniczy w 2014 r. obejmował 165 obiektów, a w 2018 r. – 187.

System elektroenergetyczny

Na terenie Miasta eksploatowane były sieci wysokiego, średniego oraz niskiego napięcia. Dystrybucją energii zajmowała się spółka TAURON Dystrybucja SA¹⁴.

¹¹ Opracowano na podstawie: Aktualizacji Założeń do Planu Zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy miasta Nowy Targ przekazanych w dniu 24 czerwca 2019 r. (w zakresie danych na koniec 2018 r.) oraz danych pozyskanych od przedsiębiorstw zajmujących się produkcją oraz dystrybucją ciepła, prądu i gazu na terenie Gminy w okresie objętym kontrolą.

¹² Dalej także: MPEC.

¹³ Dane z Małopolskiej Bazy Inwentaryzacyjnej.

Liczba odbiorców energii elektrycznej wynosiła 15 955 na koniec 2014 r. i 15 978 na koniec 2018 r. Długość sieci dystrybucyjnej SN, nN wynosiła odpowiednio 1163 km i 1209 km.

Według danych TAURON Dystrybucja SA sprzedaż energii elektrycznej w gminie wyniosła 93 665 MWh w 2014 r. oraz 95 219 MWh w 2018 r. Zużycie energii na jednego odbiorcę rocznie wynosiło 2 494 kWh w 2014 r. i 2 346 kWh rocznie w 2018 r.

Moc zainstalowana instalacji OZE produkujących energię odnawialną wynosiła 0,06 MW w 2014 r. i 0,283 MW w 2018 r. Produkcja energii z instalacji OZE produkujących energię odnawialną wynosiła odpowiednio: 120 MWh i 223 MWh.

System gazowniczy

W okresie objętym kontrolą dystrybucją gazu ziemnego na terenie Miasta zajmowała się Polska Spółka Gazownictwa sp. z o.o.¹⁵. W okresie od 2014 do 2018 roku na tym obszarze, realizując zawierane z klientami umowy o przyłączenie, PSG zrealizowała łącznie 8,95 km sieci gazowej, 2,8 km przyłączy (234 sztuki), a przyrost odbiorców wyniósł 379 osób i zwiększył się z 1 424 użytkowników w 2014 r. do 1 803 w 2018 r.. Łącznie na koniec 2018 r. długość gazociągów wynosiła 62 km sieci gazowej, liczba czynnych przyłączy gazowych wynosiła 1 720 sztuk o długości 21,259 km, a liczba odbiorców końcowych gazu 1 803. Według danych PSG¹⁶, stopień gazyfikacji Miasta wynosi 12,4 %.

Urząd Miasta nie dysponuje danymi dotyczącymi wielkości sprzedaży paliwa gazowego dla odbiorców końcowych w Nowym Targu. Sprzedażą gazu na terenie Miasta zajmuje się kilkunastu sprzedawców, na podstawie umów z PSG. Gaz ziemny wykorzystywany jest do celów gospodarczo-bytowych (głównie przez gospodarstwa domowe i obiekty użyteczności publicznej) oraz do celów technologicznych przez zakłady przemysłowe.

Stan jakości powietrza w Gminie

Według danych Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska w Krakowie), w okresie objętym kontrolą na terenie Nowego Targu nie doszło do przekroczenia dopuszczalnych lub docelowych norm emisji następujących zanieczyszczeń (w ujęciu średniorocznego stężenia w $\mu\text{g}/\text{m}^3$): dwutlenku azotu, dwutlenku siarki, benzenu oraz tlenku węgla. Stężenie dwutlenku azotu mieściło się w przedziale od 7-26 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2014 r. do 7-19 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2018 r. (norma 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$). Stężenie dwutlenku siarki wynosiło odpowiednio 16 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ i 13 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (norma 20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$). Brak danych dla benzenu i tlenku węgla w poszczególnych latach w związku z brakiem prowadzonych odpowiednich badań dla tych substancji. Miasto wchodzi w skład strefy małopolskiej, a oceny roczne wykonywane dla tego obszaru i przedmiotowych substancji nie wykazały przekroczeń poziomu dopuszczalnego w latach 2014–2018. Stężenia uzyskane dla benzenu w strefie małopolskiej mieściły się w zakresie od 2,2 do 3,4 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, (norma 5 $\mu\text{g}/\text{m}^3$), a dla tlenku węgla w zakresie 2,1–4,2 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (norma 5 $\mu\text{g}/\text{m}^3$).

Wartości stężeń średniorocznych pyłu zawieszonego PM_{2,5} i PM₁₀ wynosiły odpowiednio: 14-37 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ i 19-50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2015 r., 14-29 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ i 18-37 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2016 r., 14-34 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ i 47 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2017 r., 21-32 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ i 46 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2018 r.¹⁷. Wskazuje to na coroczne (za wyjątkiem 2016 r. dla PM₁₀) przekroczenia dopuszczalnego poziomu pyłu PM_{2,5} (25 $\mu\text{g}/\text{m}^3$) oraz PM₁₀ (40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$).

¹⁴ Dalej także: TAURON.

¹⁵ Dalej także: PSG.

¹⁶ https://www.psgaz.pl/mapasystemu/PSG_data/index_2501.html.

¹⁷ Podane zakresy powyższych substancji zostały określone na podstawie krajowego modelowania matematycznego wykonanego na potrzeby rocznych ocen jakości powietrza.

Badania wykazały, że poziom stężenia pyłu zawieszonego PM10 wykazuje wyraźną sezonowość. Najwyższe wartości stężeń tego pyłu oraz przekroczenia wartości dopuszczalnych wiążą się z miesiącami jesienno-zimowymi, kiedy trwa sezon grzewczy. Miesiącami charakteryzującymi się brakiem przekroczeń dopuszczalnych poziomów są miesiące wiosenno-letnie.

Stwierdzono także przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM10 wynoszącego średniorocznie 1,0 ng/m³. W okresie objętym kontrolą poziom benzo(a)pirenu wynosił od 15,2 ng/m³ w 2014 r. do 18,3 ng/m³ w 2018 r., co oznacza, że roczne wartości tej substancji w Gminie są przekroczone ponad 15-krotnie. Podobnie jak w przypadku pyłu zawieszonego PM2,5 i PM10 benzo(a)piren charakteryzuje się wysoką sezonowością. Znacznie wyższe stężenie tego związku obserwuje się w miesiącach jesienno-zimowych, niż w wiosenno-letnich. Taki rozkład wartości wskazuje na silną zależność pomiędzy poziomem benzo(a)pirenu w powietrzu, a niską emisją spowodowaną ogrzewaniem domostw.

W związku ze stwierdzonymi już w latach poprzednich przekroczeniami, określonych ze względu na ochronę zdrowia standardów jakości powietrza w zakresie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu docelowego benzo(a)pirenu, Sejmik Województwa Małopolskiego uchwałą nr XLII/662/13 z dnia 30 września 2013 r. określił Program Ochrony Powietrza dla województwa małopolskiego. Miasto Nowy Targ zostało ujęte w tym Programie, w ramach działań naprawczych krótkoterminowych, mających na celu poprawę jakości powietrza poprzez zmniejszenie ilości emitowanych zanieczyszczeń. Działania podejmowane przez Gminę oraz osiągnięte efekty w ramach realizowanego ww. programu ochrony powietrza zostały omówione w pkt. 4 niniejszego wystąpienia.

(akta kontroli str.20-22, 46-48, 130, 131, 139-140, 169-175)

1.2 Realizacja zadań w zakresie opracowania i przyjęcia Założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe

Opis stanu faktycznego

Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Miasta zostały przyjęte uchwałą Rady Miasta Nowy Targ nr 78/XXXIX/2001 z dnia 28 grudnia 2001 r., które zostały zaktualizowane: uchwałą Rady Miasta Nowy Targ nr XXXII/373/09 z dnia 1 czerwca 2009 r.

Na podstawie art. 17 *ustawy z dnia 8 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz o zmianie niektórych innych ustaw* gminy miały obowiązek przyjęcia założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe lub aktualizacji posiadanych założeń w terminie dwóch lat od wejścia w życie tej ustawy, tj. do dnia 12 marca 2012 r. Uchwałą nr XIV/122/15 Rady Miasta Nowy Targ z dnia 19 października 2015 r. przyjęto *Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy miasto Nowy Targ na lata 2015 -2030*¹⁸.

Burmistrz Miasta wyjaśnił¹⁹, że obecnie brak jest możliwości wskazania przyczyn niepodjęcia uchwały w sprawie przyjęcia aktualizacji *Założeń* w terminie ustawowym.

W okresie objętym kontrolą (do końca I poł. 2019 r.) Miasto nie dokonało aktualizacji *Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe*. Według art. 19 ust. 2 *Prawa energetycznego* projekt założeń powinien być

¹⁸ Projekt *Założeń* został opracowany przez firmę Preda z Ozimka, wartość umowy 43,0 tys. zł brutto. Dalej: *Założenia lub Założenia* z 2015 r.

¹⁹ Pismo z dnia 1 lipca 2019 r., znak: RiU.1710.1.2019 r.

aktualizowany co najmniej raz na 3 lata, czyli w przypadku Nowego Targu do dnia 18 października 2018 r. Burmistrz Miasta Nowy Targ wyjaśnił²⁰, że opóźnienie to miało związek z tym, że w 2018 r. rozpoczęto prace nad aktualizacją *Strategii Rozwoju Miasta Nowy Targ na lata 2019 – 2023 z perspektywą do roku 2030*, która dopiero w maju 2019 r. została uchwalona przez Radę Miasta, jak również z powodu trwających prac nad zmianą *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Nowy Targ*. W związku z powyższym aktualizacja *Założeń* nastąpi w 2019 r. W dniu 13 marca 2019 r. została podpisana umowa na wykonanie *Aktualizacji założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Miasto Nowy Targ*²¹. Termin wykonania przedmiotu zamówienia minął dnia 30 września 2019 r.

(akta kontroli str.48-51, 121-129, 224, 225)

Założenia z 2015 r. zostały opracowane z uwzględnieniem innych obowiązujących w okresie objętym kontrolą dokumentów planistyczno-strategicznych w tym zakresie, takich jak m.in. *Strategia Rozwoju Miasta Nowy Targ na lata 2010-2020* (opracowanie z 2012 r.), *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Nowy Targ* (opracowanie z 2010 r.), miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. *Założenia* były przygotowywane na podstawie danych własnych, danych od podmiotów lokalnych uzyskanych w procesie ankietowania, danych z przedsiębiorstw energetycznych.

(akta kontroli str.22-33, 373-392)

Przedsiębiorstwa energetyczne przekazały Miastu swoje plany rozwoju, które były następnie materiałami źródłowymi dla sporządzenia *Założeń* z 2015 r. Były to:

- *Plan rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na paliwa gazowe* Polskiej Spółki Gazownictwa sp. z o.o. Oddział Tarnów,
- *Plan rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię elektryczną* Polskich Sieci Elektroenergetycznych SA,
- *Plan rozwoju w zakresie zaspakajania obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię elektryczną* TAURON DYSTRYBUCJA SA Oddział w Krakowie,
- *Plan rozwoju w zakresie zaspakajania obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię elektryczną* PKP ENERGETYKA SA²² Zakład Południowy.

W procesie opiniowania projektu *Założeń* nie zgłaszano wniosków i uwag co do jego treści.

(akta kontroli str.27, 28)

Założenia z 2015 r. zawierały wszystkie następujące elementy, wymienione w art. 19 ust. 3 *Prawa energetycznego*:

- a) *ocenę aktualnego stanu i przewidywanych zmian zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe;*

Przedstawiono informację o lokalizacji istniejących w Nowym Targu systemach energetycznych oraz terenach, na których zgodnie z potrzebami rozwojowymi miasta następować będzie zmiana zapotrzebowania na ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe. W oparciu o posiadane materiały dokonano oceny stanu istniejącego osobno dla ciepła, energii elektrycznej i paliw gazowych. Dla istniejącego zagospodarowania przestrzennego miasta, uwzględniając zagospodarowanie potencjalnych terenów rozwojowych oraz odpowiednie wskaźniki zdefiniowano trzy podstawowe, jakościowo różne scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego miasta w horyzoncie czasowym do 2030 r. Scenariusz

²⁰ Pismo z dnia 3 lipca 2019 r., znak: RiU.1710.1.2019 r.

²¹ Dokument został zlecony do opracowania przez EKO-GEO GLOB za kwotę 3 tys. zł

²² Dalej także: PKP Energetyka.

A – STABILIZACJA, B – ROZWÓJ, C – SKOK. Analizy bilansowe dla prognozowanych trzech wariantów rozwoju wykonano w podziale na następujące sektory: mieszkalnictwo; instytucje, przemysł i usługi.

Prognozowane zapotrzebowanie na moc ciepłą wyznaczono dla każdego z powyższych scenariuszy wskazując, że najbardziej realnym scenariuszem jest ROZWÓJ, który zakłada harmonijny rozwój społeczno-gospodarczy bazujący na lokalnych inicjatywach z niewielkim wsparciem zewnętrznym. Podobne analizy zostały wykonane dla zaopatrzenia w energię elektryczną i paliwa gazowe.

W stosunku do 2013 r. (bazowego dla przyjętych wyliczeń) założono, że potrzeby energetyczne²³ nowych obszarów wg prognozy na 2030 r. wyniosą łącznie: na ciepło – 107 MW (spadek o 8 MW), na moc z gazu ziemnego – 56,6 MW (wzrost o 18 MW) oraz na moc elektryczną – 29,6 MW (wzrost o prawie 10 MW).

W *Założeniach* stwierdzono, że wzrost zapotrzebowania nowych odbiorców na energię i gaz będzie pokrywany głównie z wykorzystaniem istniejącego systemu elektroenergetycznego oraz gazowniczego, które posiadają stosowne rezerwy, które mogą być wykorzystane do zwiększenia przepustowości, natomiast zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło będzie wynikiem podjętych i podejmowanych działań termomodernizacyjnych Gminy.

b) *przedsięwzięcia racjonalizujące użytkowanie ciepła, energii elektrycznej i paliw gazowych.*

Do podstawowych strategicznych założeń mających na celu racjonalizację użytkowania ciepła, energii elektrycznej i paliw gazowych na obszarze Gminy Miasto Nowy Targ należą:

- dążenie do jak najmniejszych opłat płaconych przez odbiorców (przy spełnieniu warunku samofinansowania się sektora paliwowo-energetycznego),
- minimalizacja szkodliwych dla środowiska skutków funkcjonowania sektora paliwowo-energetycznego na obszarze gminy,
- zapewnienie bezpieczeństwa i pewności zasilania w zakresie ciepła, energii elektrycznej i paliw gazowych.
- wskazano potencjalne możliwości realizacji tych celów w odniesieniu do źródeł ciepła, użytkowania ciepła i użytkowania energii elektrycznej np. poprzez podejmowanie przedsięwzięć związanych ze zwiększeniem efektywności wykorzystania energii cieplnej w obiektach gminnych czy popieranie i promowanie indywidualnych działań właścicieli lokali polegających na przechodzeniu do użytkowania na cele grzewcze i sanitarne ekologicznie czystszych rodzajów paliw lub energii odnawialnej. Następnie wskazano propozycje usprawnień racjonalizujących użytkowanie ciepła, energii elektrycznej oraz zwiększających efektywność energetyczną.

Nie wskazano jednak w żadnym przypadku harmonogramu proponowanych działań, zakładanych źródeł finansowania oraz mierników pozwalających ocenić stopień realizacji proponowanych usprawnień.

Burmistrz wyjaśnił²⁴, że działania racjonalizatorskie określone w *Założeniach do Planu Zaopatrzenia* nie są działaniami obligatoryjnymi, mają natomiast ukierunkować Gminę bądź podmioty zewnętrzne, jakie działania racjonalizujące mogą usprawnić poszczególne obszary.

c) *możliwość wykorzystywania istniejących nadwyżek lokalnych zasobów paliw i energii Gminy Miasto Nowy Targ, z uwzględnieniem energii elektrycznej i ciepła*

²³ W scenariuszu Rozwój

²⁴ Wyjaśnienia z dnia 17 lipca 2019 r.

pozyskiwanych z konwencjonalnych, odnawialnych i niekonwencjonalnych źródeł energii

W zakresie kotłowni systemowej przy ul. Szafarskiej wchodzącej w skład miejskiego systemu ciepłowniczego wskazano rezerwę mocy na poziomie ok. 5,8 MW. W zakresie zapotrzebowania na ciepło, w horyzoncie czasowym do 2030 r. stwierdzono, że należy liczyć się z możliwością zwiększonego udziału odnawialnych źródeł energii, głównie na potrzeby przygotowania ciepłej wody użytkowej. Stwierdzono też, że źródła ciepła (kotłownie lokalne) ankietyzowanych jednostek organizacyjnych Miasta oraz podmiotów gospodarczych i instytucji, zawierają rezerwy mocy. W sektorze energetyki w stacjach, które zasilają Gminę Miasto Nowy Targ w energię elektryczną wskazano, że występują rezerwy mocy, które mogą być wykorzystane do podłączenia nowych odbiorców. Podobnie funkcjonująca na terenie Miasta dystrybucyjna sieć gazownicza posiada rezerwy przepustowości (około 800 Nm³/h), do przyłączenia potencjalnych odbiorców.

W zakresie odnawialnych źródeł energii wskazano, że na terenie Gminy znaczącym do wykorzystania potencjałem energetycznym może stać się energia pozyskiwana z promieniowania słonecznego oraz energia geotermalna. Nie przewidywano natomiast w *Założeniach* rozwijania energetyki wiatrowej oraz energii wodnej.

- d) *możliwości stosowania środków poprawy efektywności energetycznej w rozumieniu art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej*²⁵.

W pkt. 7.3 oraz 7.4 *Założeń* przedstawiono opis regulacji prawnych i wynikających z nich rodzajów działań w zakresie efektywności energetycznej budynków oraz termomodernizacji.

- e) *zakres współpracy z innymi gminami,*

Zgodnie z *Założeniami* współpraca z innymi gminami w zakresie rozbudowy systemu gazowniczego i systemu elektroenergetycznego ma być realizowana w ramach działalności operatorów – przedsiębiorstw energetycznych np. budowa nowej linii energetycznej bądź sieci gazowej będzie wymagać współpracy między gminami w zakresie uzgodnienia trasy ich przebiegu oraz terminu realizacji.

Założenia przyjęto zgodnie z procedurami określonymi w art. 19 ust. 5-8 *Prawa energetycznego*, w tym:

- projekt był zaopiniowany pozytywnie przez samorząd województwa małopolskiego (uchwałą nr 409/15 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 9 kwietnia 2015 r.). Sejmik nie wniósł uwag,
- projekt został wyłożony do wglądu publicznego na okres 21 dni (od dnia 7 maja do dnia 28 maja 2015 r.) w siedzibie Urzędu Miasta oraz na stronie internetowej.

W okresie podania do publicznej wiadomości projektu *Założeń* do Urzędu Miasta Nowy Targ w dniu 28 maja 2015 r. wpłynęło pismo Nowotarskiej Spółdzielni Mieszkaniowej zawierające głównie formalne uwagi/zastrzeżenia/wnioski do tego opracowania. Do powyższego pisma, swoje stanowisko przedstawiła firma opracowująca projekt *Założeń* dwukrotnie tj. w dniach 3 czerwca i 18 sierpnia 2015 r.

Wnioski, zastrzeżenia i uwagi zgłoszone przez Nowotarską Spółdzielnię Mieszkaniową zostały rozpatrzone przez Radę Miasta Nowy Targ na posiedzeniu w dniu 19 października 2015 r. Uchwałą nr XIV/122/2015 Rada Miasta Nowy Targ zmieniła dokument pn. *Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię*

²⁵ Dz. U. z 2011 r. Nr 94, poz. 551

elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Nowy Targ na lata 2015 – 2030 w 12 przypadkach dokonując korekty dokumentu, a w 6 przypadkach poprzestając na wyjaśnieniach Burmistrza bez zmiany treści.

(akta kontroli str.24-27, 51-89)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Miasto nie przyjęło aktualizacji *Założeń do Planu Zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe* w terminie wynikającym z art. 17 ustawy z dnia 8 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy *Prawo energetyczne* oraz o zmianie niektórych innych ustaw – tj. do dnia 12 marca 2012 r. Obowiązek ten został wypełniony w dniu 19 października 2015 r., czyli z opóźnieniem wynoszącym 3 lata i 7 miesięcy.
2. Miasto nie dokonało aktualizacji *Założeń* z 2015 r., wymaganej na podstawie art. 19 ust. 2 *Prawa energetycznego*. Zgodnie z tym przepisem aktualizacja powinna zostać dokonana co najmniej raz na trzy lata, czyli w przypadku Nowego Targu do dnia 18 października 2018 r. Do dnia zakończenia kontroli aktualizacja taka nie została dokonana. Działania w tym zakresie zainicjowano w dniu 7 lutego 2019 r. poprzez opublikowanie zaproszenia do złożenia oferty na opracowanie przedmiotowej aktualizacji²⁶.
3. *Założenia* z 2015 r. w sposób nierzetelny określały niektóre elementy, wymagane przez art. 19 ust. 3 *Prawa energetycznego*.

Przedstawiając przedsięwzięcia racjonalizujące użytkowanie ciepła, energii elektrycznej i paliw gazowych nie skonkretyzowano tych przedsięwzięć pod względem możliwego zakresu rzeczowego ich zastosowania (przedstawiono jedynie zaplanowane już działania „w najbliższym czasie”), możliwych do osiągnięcia efektów itp. parametrów określających potencjał możliwych do osiągnięcia celów w tym zakresie. Nie wskazano też możliwych do zastosowania przez Miasto mechanizmów wsparcia dla realizacji tych przedsięwzięć oraz szacunkowych założeń o niezbędnych zasobach i środkach.

W zakresie możliwości wykorzystania istniejących nadwyżek i lokalnych zasobów paliw i energii, z uwzględnieniem energii elektrycznej i ciepła wytwarzanych w instalacjach odnawialnego źródła energii, energii elektrycznej i ciepła użytkowego wytwarzanych w kogeneracji oraz zagospodarowania ciepła odpadowego z instalacji przemysłowych nie przedstawiono skali występujących nadwyżek lokalnych zasobów paliw i energii oraz sposobu możliwego ich wykorzystania. Nie przedstawiono też kwestii możliwego wykorzystania nadwyżek w odniesieniu do energii elektrycznej i ciepła użytkowego wytwarzanych w kogeneracji oraz zagospodarowania ciepła odpadowego z instalacji przemysłowych.

W odniesieniu do możliwości stosowania środków poprawy efektywności energetycznej nie wskazano możliwości stosowania środków poprawy efektywności energetycznej w odniesieniu do uwarunkowań i potencjału takich działań w Nowym Targu, skali możliwych do osiągnięcia efektów itp.

²⁶ http://www.nowytarg.pl/jb_wys_dane.php?zm=8334.

1.3 Opracowanie planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe

Monitoring zgodności planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych z Załoženiami do Planu Zaopatrzenia

Opis stanu
faktycznego

Urząd Marszałkowski przesyła plany rozwoju przedsiębiorstw energetycznych do opiniowania²⁷. W okresie objętym kontrolą Burmistrz Miasta Nowy Targ opiniował plany rozwoju:

- Polska Grupa Energetyczna Dystrybucja 2014-2019,
- PKP Energetyka z 2015 r.,
- PSG z 2015 r.,
- TAURON 2014-2019
- Grupa Energia Obrót GE Sp. z o.o. Sp. k. 2016-2020.

Burmistrz Miasta pismem z dnia 22 maja 2019 r. zgłosił uwagi do projektu planu rozwoju przedsiębiorstwa TAURON. w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię elektryczną na lata 2020 – 2025.

Z pisma tego wynika m.in., że zadania określone w planie rozwoju wpisują się w realizację *Założeń* przewidzianych do realizacji przez to przedsiębiorstwo energetyczne.

(akta kontroli str.28, 93-96, 405)

Burmistrz Miasta Nowy Targ wyjaśnił²⁸, że na etapie sporządzania każdego projektu planu miejscowego zagospodarowania przestrzennego²⁹ bądź jego zmiany, do przedsiębiorstw energetycznych wysyłane są zawiadomienia o możliwości składania wniosków, jak i pisma o zaopiniowanie projektu planu miejscowego lub jego zmiany. Na przykład opracowując projekt planu miejscowego pzp NOWY TARG 26 Równia Szaflarska, a następnie jego zmiany odpowiednio: w dniu 3 października 2018 r. i 16 maja 2019 r.³⁰ wysłano m.in. do Tauron Dystrybucja S.A. zawiadomienia z prośbą o wyrażenie opinii, a następnie składania wniosków do zmiany planu. Gmina nie otrzymała uwag ani wniosków od przedsiębiorstwa energetycznego w tym zakresie.

(akta kontroli str. 29, 90-92)

Kontrola działań podejmowanych przez przedsiębiorstwa energetyczne realizowana jest także na bieżąco poprzez monitorowanie pozwoleń na budowę uzyskanych przez przedsiębiorstwa energetyczne, które są przekazywane przez organy administracji architektoniczno-budowlanej oraz informacje pozyskiwane od jednostek podległych.

Sprawozdania z realizacji planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych nie są przesyłane do Urzędu Miasta. Urząd Miasta nie występował do przedsiębiorstw energetycznych o przesłanie przedmiotowych sprawozdań.

Burmistrz Miasta wyjaśnił³¹ także, że Gmina przeprowadzała własne analizy związane z corocznym obowiązkiem sprawozdawczym w ramach *Programu Ochrony Powietrza* dla województwa małopolskiego. Analiza bieżącego monitoringu dokonywana przez Gminę wykazała, że nie ma rozbieżności między inwestycjami realizowanymi przez przedsiębiorstwa energetyczne z *Załoženiami*, w związku z czym nie zaszły przesłanki do opracowania *Planu Zaopatrzenia w ciepło, energię*

²⁷ Zgodnie z art. 17 Prawa energetycznego samorząd województwa uczestniczy w planowaniu zaopatrzenia w energię i paliwa na obszarze województwa w zakresie określonym w art. 19 ust. 5 (koordynacji współpracy z innymi gminami oraz zgodności z polityką energetyczną państwa) oraz bada zgodność planów zaopatrzenia w energię i paliwa z polityką energetyczną państwa.

²⁸ Pismo z dnia 12 czerwca 2019 r. znak: RiU.1710.1.2019

²⁹ Dalej także: mpzp.

³⁰ Znak nr: RiU.6721.3.2018 i RiU.6721.1.2019.

³¹ Pismo z dnia 8 lipca 2019 r. znak: RiU.1710.1.2019.

elektryczną i paliwa gazowe, o którym mowa w art. 20 *Prawa energetycznego*.

W trakcie obowiązywania *Założeń* (ani wcześniej) nie dochodziło do sytuacji nadzwyczajnych, zagrażających bezpieczeństwu dostaw energii dla mieszkańców, w postaci np. tzw. blackoutu, wskazujących na konieczność weryfikacji skuteczności działalności przedsiębiorstw energetycznych i dostosowanie ich do celów określonych w *Założeniach*.

Z wyjaśnień Burmistrza Miasta wynika także, że podczas aktualizacji *Założeń* w 2019 r.³² nastąpiła analiza zgodności planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych z celami określonymi w *Założeniach*, która wykazała, że zadania tam określone wpisują się w realizację *Założeń* przewidzianych dla przedsiębiorstw energetycznych.

(akta kontroli str.27, 33, 302)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia sposób wykonywania obowiązków planowania zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na obszarze Gminy.

Przez ponad 3 lata Burmistrz Miasta nie wypełnił obowiązku aktualizacji *Założeń do Planu Zaopatrzenia* w wymaganym terminie, a po uchwaleniu *Założeń* z 2015 r. ponownie nastąpiła zwłoka w wykonaniu obowiązku kolejnej aktualizacji (do zakończenia kontroli wynosiła ponad rok).

Założenia z 2015 r. zawierały wszystkie elementy wymagane przez art. 19 ust. 3 *Prawa energetycznego*, nie wskazywały jednak skonkretyzowanych uwarunkowań w tym zakresie występujących na obszarze Nowego Targu oraz nie określały skali i rzeczowego zakresu możliwych do zastosowania środków racjonalizacji użytkowania ciepła, energii elektrycznej i paliw gazowych, wykorzystania istniejących nadwyżek i lokalnych zasobów paliw i energii oraz stosowania środków poprawy efektywności energetycznej. Brak powyższych kwestii obniżał skuteczność *Założeń* jako strategicznego narzędzia realizacji zadań własnych Miasta w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepło i paliwa gazowe, wymienionych w art. 18 ust. 1 *Prawa energetycznego*.

Miasto zapewniło sobie mechanizmy kontroli, czy plany rozwoju przedsiębiorstw zapewniają realizację *Założeń* z 2015 r., choć NIK zauważa brak bieżącego monitoringu w tym zakresie.

OBSZAR

2. Kształtowanie polityki energetycznej gminy

2.1 Spójność w zakresie lokalnego bezpieczeństwa energetycznego pomiędzy *Założeniami do Planu Zaopatrzenia* a strategicznymi dokumentami określającymi politykę rozwoju Gminy oraz obowiązującymi na terenie Gminy programami ochrony powietrza

Opis stanu
faktycznego

³² Do zakończenia kontroli nie zostały przyjęte uchwały Rady Miasta

W okresie objętym kontrolą następujące obowiązujące w Gminie dokumenty strategiczne, wymagane przepisami prawa, uwzględniały uwarunkowania dotyczące lokalnego bezpieczeństwa energetycznego:

Strategia Rozwoju Miasta Nowy Targ na lata 2012-2020, przyjęta uchwałą Nr XX/153/2012 Rady Miasta z dnia 31 maja 2012 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Miasta Nowy Targ na lata 2012 – 2020.

W ramach celu operacyjnego III.2 *Poprawa stanu środowiska naturalnego* założono realizację trzech zadań związanych z lokalnym bezpieczeństwem energetycznym tj.:

- Wsparcie gazyfikacji terenów zainwestowania miejskiego,
- Kontynuacja systemu preferencji dla mieszkańców w celu wymiany źródeł grzewczych na bardziej ekologiczne (alternatywne źródła energii, drewno, olej, gaz),
- Modernizacja miejskiego systemu zaopatrzenia w ciepło, w tym budowę centralnej kotłowni na Równi Szaflarskiej.

Strategia Rozwoju Miasta nie określała harmonogramu i kosztów realizacji tych zadań.

(akta kontroli str.141-144, 401)

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Nowy Targ przejęte uchwałą Rady Miasta Nowy Targ Nr XLV/503/2010 z dnia 28 czerwca 2010 r.

Zakładano m.in., że energia dostarczana będzie do wszystkich terenów zainwestowanych i przeznaczonych pod zainwestowanie siecią średnich napięć, a bezpośrednio do odbiorców siecią niskiego napięcia poprzez stacje transformatorowe. Przewidywano realizację linii elektroenergetycznej 110 kV z kierunku Szaflary, od linii 110 kV Szaflary-Niedzica, z odgałęzieniem do Bukowiny Tatrzańskiej. Wymaga to realizacji stacji GPZ o powierzchni nie mniejszej niż 0,3 ha w rejonie Równi Szaflarskiej w mieście Nowy Targ.

Dla funkcjonowania systemu ciepłowniczego wyznaczono tereny przeznaczone dla lokalizacji kotłowni centralnej wraz z urządzeniami towarzyszącymi. Na Równi Szaflarskiej dopuszczono również lokalizację zaplecza technicznej obsługi miasta oraz obiektów i urządzeń związanych ze skojarzonym wytwarzaniem ciepła i energii elektrycznej(CHP).

(akta kontroli str.395)

*Program ochrony środowiska*³³, przyjęty uchwałą Nr 27/XXIX/05 Rady Miasta z dnia 28 kwietnia 2005 r., zaktualizowany uchwałą nr XLII/399/2017 z dnia 20 listopada 2017 r. w sprawie uchwalenia Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Miasto Nowy Targ na lata 2017-2020.

W ramach priorytetów polityki ekologicznej Gminy zakładano ograniczenie niskiej emisji. Działania w tym zakresie miały obejmować:

- wsparcie akcji wymiany starych pieców węglowych na instalacje nowoczesne lub piece gazowe i olejowe,
- rozwój sieci ciepłowniczej na terenie miasta,
- modernizację urządzeń grzewczych wykorzystywanych przez MPEC w Nowym Targu,
- wspieranie akcji termomodernizacji budynków prywatnych oraz publicznych,
- promocję, w planowanych inwestycjach, rozwiązań konstrukcyjnych minimalizujących zapotrzebowanie na ciepło (energię).

W ramach pozostałych kierunków działań związanych ze zmniejszeniem wodochłonności, materiałochłonności i energochłonności gospodarki zakładano

³³ Dalej także: POS.

propagowanie stosowanie technologii proekologicznych, zachęcać mieszkańców oraz inwestorów do wymiany i instalowania nowoczesnych instalacji grzewczych oraz termo -modernizacji obiektów.

Sporządzono harmonogram realizacji programu w okresie 2005-2008 określających poszczególne zadania, ich charakter i rok realizacji, źródła finansowania, koszty (w zakresie niezbędnym do uwzględnienia w budżecie gminy).

W ramach działań zawartych w harmonogramie na lata 2017-2020 w zakresie pkt. 3 *Ochrona powietrza atmosferycznego* zakładano realizację następujących zadań związanych z lokalnym bezpieczeństwem energetycznym tj.:

- 3.1 Realizacja zadań określonych w *Planie Gospodarki Niskoemisyjnej*,
- 3.3 Uruchomienie dostaw ciepłej wody użytkowej na obszarze sieci ciepłowniczej, realizacja planowana w 2018 r.
- 3.5 Połączenie nowotarskiej sieci ciepłowniczej z Geotermią Podhalańską, realizacja planowana w 2020 roku.

(akta kontroli str.400, 411, 412)

*Program ochrony powietrza dla województwa małopolskiego*³⁴ został przyjęty przez Sejmik Województwa Małopolskiego uchwałą nr XLII/662/13 z dnia 30 września 2013 r..

W POP określono następujące zadania do realizacji:

- Realizacja gminnych programów ograniczania niskiej emisji³⁵ – eliminacja niskosprawnych urządzeń na paliwa stałe,
- Rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczych zapewniająca podłączenie nowych użytkowników,
- Rozbudowa sieci gazowych zapewniająca podłączenie nowych użytkowników.

POP został zaktualizowany uchwałą nr XXXII/451/17 Sejmiku z dnia 23 stycznia 2017 r. W ramach nowo sformułowanych zadań określonych w pkt 3.3 Programu *Obowiązki organów i innych jednostek* do zadań prezydentów, burmistrzów i wójtów założono realizację następujących zadań związanych z lokalnym bezpieczeństwem energetycznym:

- Realizacja programów ograniczania niskiej emisji lub planów gospodarki niskoemisyjnej poprzez stworzenie systemu zachęt finansowych do wymiany systemów grzewczych,
- Likwidacja ogrzewania na paliwa stałe w obiektach użyteczności publicznej,
- Realizacja gminnych programów ograniczania niskiej emisji (PONE) – eliminacja niskosprawnych urządzeń na paliwa stałe.
- Rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczych zapewniająca podłączenie nowych użytkowników,
- Rozbudowa sieci gazowych zapewniająca podłączenie nowych użytkowników.

(akta kontroli str.394, 407)

Ponadto, w Mieście w okresie objętym kontrolą obowiązywały inne dokumenty, odnoszące się do lokalnego bezpieczeństwa energetycznego:

*Plan Gospodarki Niskoemisyjnej*³⁶ dla terenu Miasta, przyjęty uchwałą nr VIII/59/15 Rady Miasta, zmieniony uchwałą Nr XXXVI/328/2017 Rady Miasta z dnia 28 kwietnia 2017 r. PGN przyjęto w związku z ubieganiem się Miasta o pozyskanie środków na finansowanie zadań związanych z wymianą kotłów z Wojewódzkiego

³⁴ Dalej także: POP.

³⁵ Dalej także: PONE.

³⁶ Dalej także: PGN.

Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej³⁷ z Krakowa i Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego.

Plan gospodarki niskoemisyjnej jest dokumentem strategicznym, wyznaczającym kierunki rozwoju gospodarki niskoemisyjnej do roku 2020, z perspektywą do roku 2023. Realizując wyznaczone dla Miasta cele na 2020 r., polityka władz miasta była ukierunkowana na osiągnięcie w dłuższej perspektywie czasu (rok 2030 i kolejne lata):

- ograniczenia emisji z sektora budynków publicznych,
- maksymalnej termomodernizacji sektora mieszkaniowego,
- maksymalnego wykorzystania technicznego potencjału energii odnawialnej na terenie miasta,
- zapewnienia jak największego udziału dostaw niskoemisyjnego ciepła sieciowego do jak największej liczby odbiorców (przy maksymalnym ograniczeniu indywidualnych źródeł ciepła opartych na paliwach kopalnych),
- zapewnienia bezpieczeństwa dostaw ciepła i energii elektrycznej.

W ramach PGN zakładano realizację następujących działań (związanych z lokalnym bezpieczeństwem energetycznym) tj.:

- kompleksowa termomodernizacja obiektów publicznych i indywidualnych,
- budowa i rozbudowa systemów fotowoltaicznych na dachach budynków użyteczności publicznej i budynków prywatnych,
- budowa i rozbudowa systemów solarnych oraz pomp ciepła (c.w.u.) dla budynków użyteczności publicznej i budynków prywatnych,
- powołanie jednostki Ekodoradcy.

W działaniu 1.1.10 zakładano wykorzystanie ciepła odpadowego. Przy założeniu, że temperatura ścieków będzie obniżana o 3°C na godzinę i że odbiór ciepła będzie całodobowy, oszacowano, że w ciągu roku będzie można uzyskać 1 095 MWh ciepła. Przy założeniu, że pompa ciepła wykorzystuje 25% energii na potrzeby własne, to czysty uzysk ciepła wyniósłby 821,25 MWh rocznie.

W działaniu 1.2.1 wskazano programy wykorzystania suchej masy pościekowej na cele energetyczne. Według PGN, ilości ścieków zbieranych z obszaru Miasta w ciągu roku można pozyskać ilość osadów pościekowych wystarczających do uzyskania energii na poziomie 9,6 MWh rocznie.

W działaniu 1.2.2 założono wykorzystanie biogazu z oczyszczonych osadów ściekowych. Uznano za konieczne przeprowadzenie szczegółowej analizy składu osadów ściekowych oraz możliwości przeprowadzania procesu fermentacji osadów.

Dla każdego zadania określono koszty jego realizacji, planowany termin (do końca 2020 roku) oraz oczekiwane oszczędności energii oraz emisji CO₂. Nie określono natomiast jakie są potrzeby w zakresie np. modernizacji, w tym np. ile budynków wymaga termomodernizacji, czy na ilu budynkach planuje się wykonać inwestycje w zakresie fotowoltaiki bądź systemów solarnych.

(akta kontroli str.410)

Program Ograniczania Niskiej Emisji na terenie Gminy Miasto Nowy Targ na lata 2014 – 2023 przyjęty uchwałą nr VIII/59/15 Rady Miasta. PONE określał zadania niezbędne do wymiany kotłów, z określeniem harmonogramu ich realizacji. W etapie I obejmującym lata 2015-2017 finansowanie zadań odbywało się z WFOŚGW, natomiast w etapie II (lata 2018-2020) finansowanie odbywa się z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego³⁸ (dalej RPOWM).

³⁷ Dalej: WFOŚiGW.

³⁸ Dalej: RPOWM.

Zakładano realizację następujących działań:

- wymiana starych źródeł węglowych na niskoemisyjne na paliwa stałe,
- wymiana starych źródeł węglowych i opalanych drewnem na kotły olejowe, gazowe oraz na energię elektryczną,
- zastosowanie pomp ciepła,
- przyłączenie do miejskiej sieci ciepłowniczej (o ile to możliwe).

Opracowując *PONE* posiłkowano się danymi ze 170 deklaracji złożonych przez mieszkańców do Urzędu Miasta (baza danych wyjściowych). Do końca 2017 r. założono wymianę 168 kotłów, a do końca 2020 wymianę następnych 142 kotłów.

(akta kontroli str.412)

Ponadto Burmistrz Miasta Nowy Targ³⁹ wyjaśnił, że po uchwaleniu *Założeń* nie dokonywano kolejnej ich analizy porównawczej z dokumentami w formie odrębnego opracowania.

(akta kontroli str.224)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

2.2 System monitorowania realizacji Założeń do Planu Zaopatrzenia

Opis stanu
faktycznego

W *Założeniach do Planu Zaopatrzenia* nie określono mierników osiągnięcia zakładanych celów w zakresie lokalnego bezpieczeństwa energetycznego. Nie opracowano także procedury wdrożenia czy monitorowania *Założeń do Planu Zaopatrzenia*. Zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym Urzędu Miasta⁴⁰, planowanie zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe jest zadaniem przypisanym do Wydziału Rozwoju, Urbanistyki i Gospodarki Nieruchomościami. W Wydziale nadzór nad tym zagadnieniem sprawuje Naczelnik Wydziału, a jeden pracownik ma w zakresie czynności współdziałanie w zakresie planowania zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe.

(akta kontroli str.27, 5-11)

Z wyjaśnień Burmistrza Miasta wynika, że brak celów oraz mierników realizacji zadań określonych w *Założeniach*, wynika z faktu, że ustawodawca ich nie wymaga, a Miasto posługuje się prowadzeniem monitoringu poprzez mierniki wynikające z innych dokumentów strategicznych. Ponadto Urząd Miasta corocznie prowadzi monitoring realizacji zadań wpisujących się w cele, określone w *Założeniach*, np. poprzez uzyskiwanie od Starostwa Powiatowego w Nowym Targu informacji na temat pozwoleń na budowę przedsiębiorstw energetycznych.

(akta kontroli str.302, 303 306)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Burmistrz Miasta nie zapewnił pełnej spójności *Założeń* z 2015 r. z Programem Gospodarki Niskoemisyjnej z 2015 r.

W Programie tym, uchwalonym przez Radę Miasta w dniu 20 kwietnia 2015 r., w działaniu 1.1.10, w ramach celu szczegółowego 1.1. *Podniesienie efektywności energetycznej*, zakładano wykorzystanie ciepła odpadowego. W ramach celu szczegółowego 1.2. *Zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych* w działaniu 1.2.1 uwzględniono programy wykorzystania suchej

³⁹ Pismo z dnia 3 lipca 2019 r., znak: RiU.1710.1.2019.

⁴⁰ tekst jednolity został wprowadzony Zarządzeniem Nr 50.28.2018 Burmistrza Miasta Nowy Targ z dnia 7 lutego 2018 r.

masy pościekowej na cele energetyczne, natomiast w działaniu 1.2.2 założono wykorzystanie biogazu z oczyszczonych osadów ściekowych. *Założenia* z 2015 r., uchwalone przez Radę Miasta w dniu 19 października 2015 r., nie uwzględniły tych źródeł energii, mimo że uwzględnienie tego typu zasobów było wymagane przez art. 19 ust. 3 pkt 3 *Prawa energetycznego*.

OCENA CZĄSTKOWA

W ocenie NIK *Założenia do Planu Zaopatrzenia* z 2015 r. uwzględniały kierunki rozwoju Miasta, w odniesieniu do zaopatrzenia w nośniki energii, wskazane w *Studium uwarunkowań*. *Założenia* z 2015 r. były jednak częściowo niespójne z kierunkami rozwoju Gminy, określonymi w *Programie Gospodarki Niskoemisyjnej*. Ponadto zadania z zakresu lokalnego bezpieczeństwa energetycznego w części były formułowane w sposób ogólny, bez wskazania mierników realizacji poszczególnych celów czy zadań oraz bez możliwości oceny postępu ich realizacji przez przedsiębiorstwa sieciowe

Nie zapewniono skutecznego systemu monitorowania realizacji celów i kierunków działania, określonych w *Założeniach* z 2015 r.. Podejmowane przez Miasto działania w zakresie monitorowania realizacji *Założeń* NIK ocenia jako niewystarczające. NIK nie podziela stanowiska zawartego w wyjaśnieniach Burmistrza, że monitoring taki zapewniały mierniki wynikające z innych dokumentów strategicznych oraz inne działania monitorujące (np. uzyskiwanie od Starostwa Powiatowego w Nowym Targu informacji na temat pozwoleń na budowę przedsiębiorstw energetycznych). Działania takie pozwalały jedynie fragmentarycznie pozyskiwać wiedzę o stopniu realizacji niektórych zadań, zbieżnych częściowo z *Założeniami* z 2015 r. Nie zapewniały one jednak skutecznej i pełnej oceny osiągania strategicznych celów wskazanych w *Założeniach*.

OBSZAR

3. Działania w zakresie zapewnienia dostępności energii elektrycznej, ciepła i gazu

3.1 Zadania w zakresie zwiększenia dostępności energii elektrycznej, ciepła i paliw gazowych

Opis stanu
faktycznego

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Elektroenergetyka

W *Studium* zakładano m.in., że energia dostarczana będzie do wszystkich terenów zainwestowanych i przeznaczonych pod zainwestowanie siecią średnich napięć, a bezpośrednio do odbiorców siecią niskiego napięcia poprzez stacje transformatorowe. Przewidywano realizację linii elektroenergetycznej 110 kV z kierunku Szaflary, od linii 110 kV Szaflary-Niedzica, z odgałęzieniem do Bukowiny Tatrzańskiej. Będzie to wymagało realizacji stacji GPZ o powierzchni nie mniejszej niż 0,3 ha w rejonie Równi Szaflarskiej w mieście Nowy Targ.

Z informacji uzyskanych od TAURON Dystrybucja S.A.⁴¹ wynika, że budowa linii 110 kV pomiędzy GPZ Szaflary a GPZ Nowy Targ została przesunięta na późniejszy termin. W związku z intensywnym rozwojem zachodniej części miasta Nowy Targ rozbudowano istniejącą stację 110/15 kV Szaflary i sieci średniego napięcia z tego punktu. Pozostałe zadania określone w Planie Rozwoju zostały zrealizowane bądź są w trakcie realizacji.

Z wyjaśnień Spółki wynika także, że nie wystąpiły przypadki odmów przyłączenia do sieci odbiorców energii elektrycznej.

⁴¹ Pismo z dnia 26 lipca 2019 r., znak: TD/DT/DTR/2019-07-26/0000001.

Gazownictwo

W Studium zapisano, że dla umożliwienia pełnej gazyfikacji Miasta i przyległego obszaru wymagana jest rozbudowa sieci gazociągu średnioprężnego.

Z wyjaśnień Burmistrza⁴² Miasta wynika, że rozbudowa sieci gazowej w Nowym Targu postępuje z roku na rok i jest realizowana przez Oddział Zakład Gazowniczy Kraków, o czym świadczy wzrost długości gazociągów rok do roku.

Z informacji uzyskanej od PSG⁴³ wynika, że spółka realizując inwestycje związane z drugostronnym zasilaniem miasta Nowy Targ, poprzez budowę gazociągu ze stacji Lasek, usunęła ewentualne problemy z ograniczeniami przesyłowymi. PSG poinformowała m.in. że posiada na terenie Miasta dobrze rozwiniętą sieć gazową, za pomocą której świadczy usługę dystrybucji gazu ziemnego i jest żywotnie zainteresowana przyłączeniem jak największej liczby nowych klientów, którzy wykazują chęć przyłączenia do sieci gazowej.

W latach 2014-2018 na terenie Gminy Miasta Nowy Targ PSG wydała łącznie 83 odmowy wydania warunków przyłączenia do sieci dystrybucyjnej. Wszystkie odmowy zostały wydane z powodów ekonomicznych, o których mowa w art. 7 ust. 1 *Prawo energetyczne*.

(akta kontroli str.34, 35, 414-421)

Ciepłownictwo

Dla funkcjonowania systemu ciepłowniczego wyznaczono tereny przeznaczone dla lokalizacji kotłowni centralnej wraz z urządzeniami towarzyszącymi. Na Równi Szaflarskiej dopuszczono również lokalizację zaplecza technicznej obsługi miasta oraz obiektów i urządzeń związanych ze skojarzonym wytwarzaniem ciepła i energii elektrycznej (CHP).

Burmistrz Miasta wyjaśnił⁴⁴, że zrealizowano wszystkie inwestycje zapisane w *Założeniach* w zakładanych terminach, w tym dokonano remontu kapitalnego kotła w kotłowni węglowej przy ul. Szaflarskiej. Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej sp. z o.o. w latach 2017 i 2018 wymieniło także łącznie 984 m starych ciepłociągów w technologii kanałowej na rurociągi preizolowane, a także wszystkie węzły hydroelewatorowe, które były jego własnością.

(akta kontroli str.35, 36, 310)

Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe

Jednym z podstawowych celów strategicznych określonych w *Założeniach* była racjonalizacja użytkowania ciepła, energii elektrycznej i paliw gazowych. W *Założeniach* określono m.in. plany działań Miasta racjonalizujące użytkowanie ciepła, energii elektrycznej i paliw gazowych w swoich obiektach. Zakładano podjęcie działań w zakresie:

- modernizacji kotłów ciepłych, instalacji centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej,

W celu pozyskania środków na modernizację kotłów ciepłych, instalacji centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej Gmina Miasto Nowy Targ przystąpiła w 2014 r. do opracowania *Planu Gospodarki Niskoemisyjnej* oraz *Programu Ograniczenia Niskiej Emisji* na lata 2014-2023, o których realizacji mowa w dalszej części *Wystąpienia*.

⁴² Pismo z dnia 12 czerwca 2019 r., znak: RiU.1710.1.2019

⁴³ Pismo z dnia 25 lipca 2019 r. znak: 422.294.373.19.

⁴⁴ Pismo z dnia 12 czerwca 2019 r., znak: RiU.1710.1.2019.

- modernizacji oświetleniowej, instalacji elektrycznej,
Burmistrz wyjaśnił⁴⁵, że w ramach inwestycji i modernizacji wykorzystywane są tylko oprawy typu LED. Do oświetlenia ulicznego w latach 2015 – 2018 zainstalowano 275 opraw LED-owych.

Strategia Rozwoju Miasta Nowy Targ na lata 2012-2020

W ramach celu operacyjnego III.2 *Poprawa stanu środowiska naturalnego* realizowano działania:

- *Wsparcie gazyfikacji terenów zainwestowania miejskiego* - PSG w latach 2015-2018 podłączył 178 nowych odbiorców gazu,
- *Kontynuacja systemu preferencji dla mieszkańców w celu wymiany źródeł grzewczych na bardziej ekologiczne (alternatywne źródła energii, drewno, olej, gaz)* - Rada Miasta uchwaliła w dniu 22 października 2012 r. *Program Ograniczania Niskiej Emisji dla Gminy Miasto Nowy Targ na lata 2014-2023*, na podstawie którego złożono wniosek do WFOŚiGW w Krakowie o dofinansowanie zadania pn. *Obniżenie poziomu niskiej emisji w powietrzu spowodowanej spalaniem paliw w indywidualnych źródłach ciepła na terenie Gminy Miasto Nowy Targ*. Wniosek został pozytywnie oceniony przez Fundusz, przyznano dotację w wysokości 1 101 750 zł dla 170 inwestycji obejmujących wymianę starych kotłów c.o. na nowoczesne i niskoemisyjne na gaz, biomasę i ekogroszek. Realizacja programu *PONE* rozpisana została do połowy 2017 roku. Szczegółowe wyniki realizacji programu w punkcie dotyczącym *PONE*.
- *Modernizacja miejskiego systemu zaopatrzenia w ciepło* - MPEC Nowy Targ zrealizował m.in. następujące działania:
 - wymienił wszystkie węzły hydroelewatorowe, które były jego własnością,
 - dokonywał sukcesywnej wymiany starych ciepłociągów w technologii kanałowej na rurociągi preizolowane (przykładowo w 2017 r. wymieniono 251 m, a w 2018 r. 733 m),
 - w 2018 r. pozyskał 10 mln zł dotacji z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w ramach POLiŚ 2014 -2020 na rozbudowę miejskiej sieci ciepłowniczej. W 2018 r. wymieniono kilometr sieci wzdłuż ul. Podhalańskiej oraz przyłączono pierwszych klientów indywidualnych – 12 budynków jednorodzinnych,
 - opracowano koncepcję budowy na terenie kotłowni MPEC-u przy ul. Szaflarskiej nowego źródła kogeneracyjnego.

(akta kontroli str.227, 231-265)

Stwierdzone
nieprawidłowości
OCENA CZĄSTKOWA

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Stopień dostępności do infrastruktury energetycznej w Nowym targu zwiększał się, w wyniku podejmowanych przez przedsiębiorstwa energetyczne inwestycji rozwojowych. NIK wskazuje przy tym, że strategiczne dokumenty Miasta nie określiły zakresu rzeczowego niezbędnych działań w tym zakresie, jak również harmonogramu tych działań. Należy zauważyć, że odmowy wydania warunków przyłączenia do dystrybucyjnej sieci gazowej świadczą o niezaspokojonych potrzebach pod względem dostępu do tej sieci. Ekonomiczne uzasadnienie tych odmów, a także niski stopień dostępności do sieci gazowej w Mieście, wymaga analizy ze strony Miasta tego zjawiska i wypracowanie rozwiązań uwzględniających potrzeby mieszkańców w zakresie dostępu do paliw gazowych. NIK zwraca także uwagę, że w *Założeniach z 2015 r.* wskazano, że źródłem finansowania inwestycji z zakresu energetyki, gazownictwa oraz ciepłownictwa są środki własne

⁴⁵ Wyjaśnienia z dnia 3 lipca 2019 r.

przedsiębiorstw energetycznych, a także samorządów lokalnych oraz potencjalnych inwestorów. Tymczasem z ustaleń kontroli wynika, że inwestycje w zakresie zwiększenia dostępności gminnej infrastruktury energetycznej, za wyjątkiem sieci ciepłowniczej, dokonywane były tylko ze środków przedsiębiorstw energetycznych.

OBSZAR

4. Działania w zakresie zmniejszenia negatywnego wpływu na środowisko procesów zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepło i paliwa gazowe.

Opis stanu faktycznego

Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe

Zgodnie z Załoženiami Miasto zrealizowało zadania związane z termomodernizacją w następujących budynkach podległych Gminie tj.:

- W 2018 r. przeprowadzono termomodernizację Miejskiej Hali Lodowej ul. Parkowej 14 w Nowym Targu polegającą na wykonaniu docieplenia ścian zewnętrznych i stropów oraz wymianie stolarki okiennej i drzwiowej w budynku administracyjnym. Na realizację zadania Miasto pozyskało dofinansowanie w formie pożyczki z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie w kwocie 400 000 zł. Całkowity koszt zadania wyniósł 894 470 zł.
- W 2017 r. przeprowadzono termomodernizację Przedszkola Miejskiego nr 2 przy ul. Kowaniec 129 polegającą na ociepleniu stropu, dociepleniu elewacji oraz wymianie stolarki okiennej i drzwiowej. Na realizację zadania Gmina Miasto Nowy Targ pozyskała dofinansowanie w formie preferencyjnej pożyczki z WFOŚiGW w Krakowie w kwocie 194 435 zł.
- Wymieniono instalację elektryczną w budynku Szkoły Podstawowej nr 3 w Nowym Targu oraz dodatkowo wykonano termomodernizację budynku.

Z wyjaśnień⁴⁶ Burmistrza wynika, że nie zainstalowano pomp ciepła/kolektorów słonecznych na obiekcie Gimnazjum Nr 2 w związku z brakiem możliwości pozyskania środków zewnętrznych na ten cel.

- wykorzystania Odnawialnych Źródeł Energii.

W dniu 3 października 2016 r. została podpisana umowa pomiędzy PEC Geotermia Podhalańska S.A., Gminą Miasto Nowy Targ, Gminą Szaflary i MPEC Nowy Targ sp. z o.o. mająca na celu eksploatację zasobów wód termalnych i dostarczenie energii cieplnej na terenie Miasta Nowy Targ (*dalej umowa geotermalna z dnia 3 października 2016 r.*) Obecnie każdy z podmiotów realizuje swoje zobowiązania. Trwają prace związane z nowym odwiertem na terenie Gminy Szaflary mające potwierdzić występowanie wód termalnych o odpowiednich parametrach, po stronie Nowego Targu trwają prace projektowe mające na celu realizację sieci przesyłowej dostarczającej ciepło termalne do kotłowni systemowej przy ul. Szaflarskiej - sieć ciepłownicza magistralna od Ciepłowni Geotermalnej w Szaflarach - Bańskiej Niższej przez Szaflary do Miejskiej kotłowni przy ul. Szaflarskiej w Nowym Targu – prace projektowe. Projekt finansowany jest pożyczką z WFOŚiGW w Krakowie, całkowita wartość projektu 1 512 900 zł, dofinansowanie wynosi 1 230 000 zł.

(akta kontroli str.224-226, 289, 290)

Program ochrony środowiska

⁴⁶ Wyjaśnienia z dnia 17 lipca 2019 r., znak: RiU1710.1.2019

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Miasto Nowy Targ z 2005 r. obejmował swym zakresem politykę ekonomiczną gminy i precyzował priorytety i cele w dwóch horyzontach czasowych: krótkoterminowe na lata 2005-2008 i długoterminowe do roku 2014. W ramach działań związanych z ograniczaniem niskiej emisji zakładano:

- wsparcie akcji wymiany starych pieców węglowych na instalacje nowoczesne lub piece gazowe i olejowe,
- rozwój sieci ciepłowniczej na terenie miasta,
- modernizację urządzeń grzewczych wykorzystywanych przez MPEC w Nowym Targu,
- wspieranie akcji termomodernizacji budynków prywatnych oraz publicznych,
- promocję, w planowanych inwestycjach, rozwiązań konstrukcyjnych minimalizujących zapotrzebowanie na ciepło.

Powyższe działania w latach 2015–2018 były realizowane w ramach przedsięwzięć ujętych między innymi w: *Założeniach do Planu Zaopatrzenia, PONE i PGN*.

Zadania związane z lokalnym bezpieczeństwem energetycznym określonych w *Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Miasto Nowy Targ na lata 2017-2020*, realizowane były w następujący sposób:

- *Realizacja zadań określonych w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej* - omówiono w pkt. dotyczącym PGN,
- *Uruchomienie dostaw ciepłej wody użytkowej na obszarze sieci ciepłowniczej* - zrealizowano i zakończono w 2018 r. program dofinansowania pt.: *Regulamin udzielania dotacji na dofinansowanie wymiany systemu centralnego ogrzewania poprzez wymianę niskowydajnych i nieekologicznych palenisk i kotłów na paliwa stałe celem podłączenia do miejskiej sieci ciepłowniczej MPEC Nowy Targ Sp. z o.o. w budynkach mieszkalnych na terenie miasta Nowy Targ z budżetu Gminy Miasto Nowy Targ*. W ramach tego programu mieszkańcy budynków prywatnych jednorodzinnych zrealizowali 10 modernizacji własnych kotłowni (c.o. oraz c.w.u.). Wysokość dotacji dla budynku mieszkalnego wynosiła 8 000 zł do przyłącza do sieci ciepłowniczej. W 2019 r. MPEC Nowy Targ sp. z o.o. również wykonuje przyłącza budynków mieszkalnych dając możliwości dotacyjne z budżetu miasta do węzła cieplnego w wysokości 5 000 zł lub poza dotacjami dając możliwość dzierżawy urządzenia grzewczego.
- realizacja zadania 3.5 *Połączenie nowotarskiej sieci ciepłowniczej z Geotermią Podhalańską* termin jego realizacji wyznaczono na rok 2020.

(akta kontroli str. 97-104, 176-221, 229, 304-306, 315)

Program ochrony powietrza

W ramach realizacji zadań określonych w *Programie ochrony powietrza* z dnia 30 września 2013 r, zaktualizowanego w dniu 23 stycznia 2017 r., Gmina w latach 2015–2018 w zakresie lokalnego bezpieczeństwa energetycznego realizowała następujące zadania:

- *Realizacja gminnych programów ograniczania niskiej emisji (PONE) – eliminacja niskosprawnych urządzeń na paliwa stałe* - zlikwidowano 279 kotłów, do końca 2023 r. planuje się wymienić 611 kotłów,
- *Rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczych zapewniająca podłączenie nowych użytkowników* - wykonano 15 nowych przyłączy,
- *Rozbudowa sieci gazowych zapewniająca podłączenie nowych użytkowników* - wybudowanych zostało 246 nowych przyłączy do sieci gazowej.
- *Termomodernizacja budynków oraz wspieranie budownictwa energooszczędnego w budownictwie mieszkaniowym* - zrealizowano 38

termomodernizacji budynków. Pracownicy Urzędu od 2019 r. informują o możliwościach pozyskiwania środków na ten cel z Rządowego Programu Czyste Powietrze realizowanego przez Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, udzielono ponad 200 porad/informacji o powyższym programie.

(akta kontroli str. 105-120, 226, 227, 266-287, 308, 309, 311, 312)

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej

W ramach Planu Gospodarki Niskoemisyjnej stan realizacji poszczególnych zadań związanych z lokalnym bezpieczeństwem energetycznym był następujący:

Budowa obiektów oświatowych spełniających aktualne wymagania budownictwa pasywnego i zeroemisyjnego.

Zadanie nie było realizowane. Z wyjaśnień Burmistrza wynika, że nie istniał pomysł wybudowania nowej pasywnej sali gimnastycznej przy jednej ze szkół podstawowych w Nowym Targu, ale ze względu na obrane inne priorytety inwestycyjne i brak źródeł finansowania hal/sal sportowych ze środków unijnych odstąpiono od tej koncepcji.

Kompleksowa termomodernizacja obiektów publicznych

Z rocznych sprawozdań z realizacji Programu Ochrony Powietrza przekazywanych Marszałkowi Województwa Małopolskiego z wynika, że:

- w 2014 r. i 2015 r. zadanie nie było realizowane w związku z brakiem środków na ten cel,
- w 2016 r. zrealizowano pełną termomodernizację budynku użyteczności publicznej Miejskiego Zakładu Wodociągów i Kanalizacji przy ul. Długiej 21 w Nowym Targu, polegającą na dociepleniu styropianem elewacji oraz dociepleniu posadzki poddasza nieużytkowego wełną mineralną z warstwą folii wiatroszczelnej (80 300,00 zł); ponadto MPEC Nowy Targ wymieniło całą stolarkę okienną (89 633,13 zł) w budynkach będących jego własnością,
- w 2017 r. przeprowadzono pełną termomodernizację polegającą na dociepleniu styropianem elewacji budynku pompowni zlokalizowanego na terenie Stacji Uzdatniania Wody (MZWiK Nowy Targ Sp. z o.o.) – koszt 64 617,44 zł. Koszt termomodernizacji wykonywanej przez MPEC Nowy Targ – 31 439,87 zł. (wymieniono stolarkę okienną w kotłowni MPEC przy ul. Szaflarskiej w Nowym Targu),
- w 2018 r. docieplono 450 m² (3 x 150 m²) bocznych ścian szczytowe budynków mieszkalnych wielorodzinnych - styropian i cienkowarstwowy tynk akrylowy. Ponadto wykonano docieplenie ścian i stropów, wymieniono stolarkę okienną i drzwiową w budynku Miejskiej Hali Lodowej w Nowym Targu. Całkowity koszt realizacji działania 1 202 080 zł; w zadaniu 1.1.4 założono kompleksową termomodernizację 20 000 m² powierzchni użytkowej budynków publicznych, w których do tej pory nie przeprowadzono działań podnoszących efektywność energetyczną.

Kompleksowa termomodernizacja obiektów indywidualnych

W ramach wsparcia finansowego udzielanego mieszkańcom z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego⁴⁷ na lata 2014-2020 z Poddziałania 4.4.2 (wymiana kotłów na gazowe i pelletowe) oraz z Poddziałania 4.4.3 (wymiana kotłów na ekogroszkowe) założono, że do połowy 2020 r. w wyniku wymiany zostanie zainstalowanych 225 nowych kotłów (100 szt. na ekogroszek, 50 na gaz z sieci oraz 75 na pellet).

⁴⁷ Dalej także: RPOWM.

Do 31 grudnia 2018 r. w ramach dwóch programów dofinansowania wykonano łącznie 9 termomodernizacji w indywidualnych budynkach mieszkalnych (docieplenia ścian/stropów). Wymóg termomodernizacyjny wynika z oceny energetycznej budynku biorącego udział w programie, w przypadku gdy nie spełnia on parametrów energetycznych tj: 150 kWh/(m²x rok). Ponadto w ramach prowadzonych ocen energetycznych 12 beneficjentów było zobowiązanych zastosować regulator pokojowy (celem regulacji zużycia energii cieplnej w budynku). Te warunki nałożone na mieszkańców wynikają z przeprowadzonej oceny energetycznej budynków mieszkalnych beneficjentów wynikającej z warunków programu.

W ramach dotychczasowych działań zlikwidowano łącznie 145 starych i nieekologicznych urządzeń grzewczych (w tym kotły centralnego ogrzewania, piece kaflowe, piece kuchenne), w ramach których wsparcia finansowego z RPOWM 2014-2020 udzielono do wymiany 87 kotłów w instalacjach centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej, w tym:

- z Poddziałania 4.4.2 (biomasa i paliwa gazowe): 42 kotłów na pellet i 16 kotłów na gaz sieciowy; łączne koszty 756 912,82 zł w pełni pokryty ze środków RPOWM,
- z Poddziałania 4.4.3 (paliwa stałe): 29 kotłów na ekogroszek, łączne koszty 240 305,00 zł (203 009,66 zł dofinansowanie RPOWM, 37 295,34 zł wkład własny ze środków budżetu miasta).

Wprowadzenie monitoringu energetycznego budynków – budynki publiczne
Miasto opracowało analizę w zakresie monitoringu energetycznego budynków należących do gminy.

Stopniowa wymiana w budynkach sprzętu biurowego (ITC), urządzeń elektrycznych (klimatyzatory, podgrzewacze wody, AGD) oraz oświetlenia na bardziej efektywne energetycznie).

Z uzyskanych wyjaśnień wynika, że zadanie jest realizowane w taki sposób, że w przypadku uszkodzenia/wymiany urządzenia elektrycznego dokonywany jest zakup nowego o bardziej efektywnych parametrach energetycznych np. żarówki typu LED.

Udział szkół w projekcie EURONET 50/50 MAX.

Do dnia zakończenia kontroli żadna ze szkół nie wzięła udziału w projekcie.

Wykorzystanie ciepła odpadowego – z wyjaśnień Burmistrza wynika, że zadanie, należące do kompetencji Miejskiego Zakładu Wodociągów i Kanalizacji, nie jest realizowane ze względu na brak zewnętrznych środków przeznaczonych na ten cel (brak naborów i dotacji w tym zakresie).

Budowa i rozbudowa systemów fotowoltaicznych na dachach budynków użyteczności publicznej – zakładano montaż paneli fotowoltaicznych na Miejskiej Hali Lodowej oraz Hali Gorce oraz na dachach budynków MZWik.

Zadanie nie było realizowane. Burmistrz Miasta wyjaśnił⁴⁸, że powodem braku realizacji było to, że nie udało się pozyskać środków finansowych z UE na ten cel.

Budowa i rozbudowa systemów fotowoltaicznych na dachach budynków prywatnych i budowa i rozbudowa systemów solarnych oraz pomp ciepła (c.w.u.) dla budynków prywatnych.

W ramach Poddziałania 4.1.1. RPOWM w dniu 21 listopada 2018 r. podpisano umowę dotacji z Urzędem Marszałkowskim Województwa Małopolskiego,

⁴⁸ Pismo Głównego Specjalista w Wydziale Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska z dnia 18 lipca 2019 r.

nr RPMP.04.01.01.-12-1075/17-00-XVII/429/FE/18A dla dofinansowania projektu pn. *Montaż instalacji odnawialnych źródeł energii na terenie gmin: Nowy Targ, Miasta Nowy Targ, Czorsztyn, Łapsze Niżne, Brzesko, Alwernia, Babice, Chrzanów, Libiąż oraz Trzebinia*. Realizacja potrwa do dnia 31 grudnia 2020 r. Całkowita wartość projektu 52 678 506,37 zł., z czego wartość projektu dla samego Nowego Targu wynosi 6 640 500 zł. Dla Nowego Targu założono 590 inwestycji, w tym: 96 paneli fotowoltaicznych, 225 sztuk pomp ciepła i 269 kolektorów słonecznych. Według PGN (zadanie 1.2.4) założono, że w wyniku tego działania zagospodarowane zostanie 1 000 m² powierzchni dachów, a takiej powierzchni odpowiada moc całkowita instalacji fotowoltaicznej 187,5 kW_{peł}. Do końca okresu objętego tymi badaniami zadania te nie były jeszcze zrealizowane (były na etapie zbierania wniosków od mieszkańców).

Budowa i rozbudowa systemów solarnych oraz pomp ciepła (c.w.u.) dla budynków użyteczności publicznej – zadanie nie było realizowane. Burmistrz wyjaśnił, że zadanie nie było wykonywane, ponieważ nie udało się pozyskać środków finansowych z UE na ten cel, a w ramach działań Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie, wskazanego w PGN jako jedno ze źródeł finansowania tego działania, nie było żadnego programu dedykowanego w tym zakresie dla budynków użyteczności publicznej

Powołanie jednostki Ekodoradcy.

We wrześniu 2016 r. w ramach *Projektu zintegrowany LIFE w zakresie wdrażania Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego* w Urzędzie Miasta Nowy Targ powołano *Ekodoradcę*, który wraz z innymi *Ekodoradcami* z gmin uczestniczących w tym projekcie tworzą sieć współpracujących ze sobą *Ekodoradców*. Zadaniem *Ekodoradców* jest wsparcie i koordynacja *Programu ochrony powietrza województwa małopolskiego* na poziomie gminy, organizacja dalszych programów dofinansowania dla mieszkańców do wymiany starych źródeł grzewczych oraz angażowanie mieszkańców do realizacji działań w zakresie wymiany ogrzewania i oszczędności energii. Ponadto *Ekodoradca* wspiera projekty z zakresu ochrony środowiska, a w szczególności ochrony powietrza i klimatu oraz nadzoruje realizację zadań określonych w PGN dla Gminy Miasto Nowy Targ.

(akta kontroli str. 228, 229, 313-315, 318-358)

Plan Ograniczania Niskiej Emisji

Realizacja *PONE* na terenie Gminy Miasto Nowy Targ na lata 2014-2023 odbywała się na podstawie podpisanej w dniu 10 września 2015 r. umowy z WFOŚiGW w Krakowie. *PONE* umożliwiał wymianę nieekologicznych źródeł ciepła centralnego ogrzewania w budynkach mieszkalnych (starych kotłowni na paliwa stałe) na źródła na gaz kondensacyjny, z dofinansowaniem łącznie do 85% kosztów kwalifikowanych. Na ten cel z WFOŚiGW w Krakowie uzyskano środki w kwocie 1 101 750,00 zł, stanowiącej 50% kosztów kwalifikowanych. Miasto z własnego budżetu na realizację przedmiotowych inwestycji przeznaczyło 771 225 zł, stanowiących 35% kosztów kwalifikowanych.

Program zakończył się z końcem czerwca 2017 roku i objął łącznie 170 inwestycji w budynkach mieszkalnych. Dla inwestycji zgłoszonych przez mieszkańców miasta do realizacji w okresach późniejszych, tj. od II półrocza 2017 r. do 2020 r., złożono dwa wnioski o dofinansowanie do Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego w ramach Poddziałów: 4.4.2 (gaz i pellet), 4.4.3 (ekogroszek).

Opracowując dokument strategiczny *PONE* posłużono się danymi ze 170 deklaracji złożonych przez mieszkańców do Urzędu Miasta Nowy Targ (baza danych wyjściowych). Przyjęcie przez Radę Miasta Nowy Targ tego dokumentu było

niezbędne do złożenia wniosku o dotację i pozyskania środków z WFOŚiGW (jak również RPOWM).

Na tej podstawie został wyliczony efekt ekologiczny, który finalnie różnił się od założonego na wstępie ponieważ w trakcie realizacji programu część mieszkańców wstępnie deklarujących udział w projekcie wycofała się. Na ich miejsce zostali znalezieni inni zainteresowani udziałem w programie mieszkańcy, u których w budynkach zainstalowane były kotły o innej mocy, co spowodowało różnice w efekcie końcowym.

Efekt ekologiczny zakładany i przyjęty w opracowaniu PONE (2015 r.):

Zanieczyszczenia	Jednostka	Stan przed realizacją (1)	Stan po realizacji (2)	Zmniejszenie emisji (1-2)
Pył PM10	kg/rok	6 829,8	318,5	6 516,4
SO ₂	kg/rok	16 175,9	1 094,7	15 081,2
NO _x	kg/rok	2 336,5	1 303,4	1 033,1
CO	kg/rok	67 759,0	6 660,3	61 098,7

Osiągnięty efekt po realizacji PONE (2017r.):

Zanieczyszczenia	Jednostka	Stan przed realizacją (1)	Stan po realizacji (2)	Zmniejszenie emisji (1-2)
Pył PM10	kg/rok	6 636,85	420,91	6 215,94
SO ₂	kg/rok	15 782,81	1209,51	14 573,30
NO _x	kg/rok	2 279,74	1443,84	835,90
CO	kg/rok	66 112,45	7306,29	58 806,16

Efekt rzeczowy (porealizacyjny) PONE 2015-2017 przedstawiał się następująco:

- gaz z sieci: 34 sztuk, łączna moc nowych kotłów: 509,55 kW,
- pellet: 6 sztuk, łączna moc nowych kotłów: 114 kW,
- ekogroszek: 130 szt., łączna moc nowych kotłów: 2 402 kW.

Łącznie zrealizowano 170 inwestycji o łącznej mocy 3 022,55 kW.

(akta kontroli str.229, 293-301, 316, 317, 359-372)

Stwierdzone
nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Zadania w zakresie zmniejszenia negatywnego wpływu na środowisko procesów zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepło i paliwa gazowe, zwłaszcza określone w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej, były realizowane w kontrolowanym okresie nie w pełni skutecznie. W szczególności nie zostały zrealizowane inwestycje związane z rozwojem energetyki fotowoltaicznej oraz wykorzystywania ciepła odpadowego. Przyczyną nierealizowania części działań było niepozyskanie środków z zewnętrznych źródeł finansowania. Ocena efektów realizacji *Planu Gospodarki Niskoemisyjnej i Planu Ograniczenia Niskiej Emisji* będzie możliwa po zakończeniu realizacji wszystkich szczegółowych projektów określonych w tych planach. NIK wskazuje jednak ryzyko nieosiągnięcia w pełni zakładanych celów, biorąc pod uwagę obecny stan zaawansowania oraz wyznaczony na koniec 2020 r. termin zakończenia zaplanowanych działań.

NIK zwraca uwagę, że efekty prowadzonych dotychczas działań nie wpłynęły na znaczącą poprawę jakości powietrza w Nowym Targu. W przypadku niektórych

substancji, jak benzo(a)piren, wskaźniki uległy nawet pogorszeniu, a w przypadku pyłu PM10 w ujęciu średnioroczym cały czas przekraczają dozwolony poziom.

Uwzględniając fakt, że na stan powietrza w mieście ma wpływ położenie miasta, lokalne warunki klimatyczne, jakość paliw stałych wykorzystywanych na lokalnym rynku oraz emisja zewnętrzna, w ocenie NIK zasadnym byłoby zwiększenie miejsc punktów dokonywania pomiarów jakości powietrza. Z uzyskanych w trakcie kontroli informacji wynika bowiem, że monitoring jakości powietrza dokonywany jest tylko w jednej stacji w mieście.

Uzyskane w ten sposób wyniki mogłyby w bardziej wiarygodny sposób pozwolić na ocenę skuteczności podejmowanych przez Miasto działań w zakresie ochrony powietrza.

OBSZAR

5. Działania w zakresie udziału klastrów energii w zapewnieniu lokalnego bezpieczeństwa energetycznego

5.1 Zadania w zakresie zwiększenia dostępności energii elektrycznej, ciepła i paliw gazowych

Opis stanu faktycznego

Na obszarze Gminy w kontrolowanym okresie funkcjonował Klaster Energii „Zielona Generacja Nowy Targ”, który został powołany w dniu 30 sierpnia 2017 r.

Podmioty zaangażowane w działalność klastra to:

- Powiat Nowotarski – uczestniczy w klastrze w celu obniżenia kosztów funkcjonowania jednostek własnych powiatu podejmując działania zmierzające do poprawy efektywności energetycznej,
- Podhalański Szpital Specjalistyczny im. Jana Pawła II w Nowym Targu - w ramach uczestnictwa w klastrze określono działania, które umożliwią poprawę efektywności energetycznej i przygotowują szpital do czynnego uczestnictwa w klastrze w roli producenta i konsumenta energii elektrycznej i ciepłej,
- Miejski Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Nowym Targu sp. z o.o. - przewiduje budowę instalacji fotowoltaicznej generującej energię elektryczną na potrzeby oczyszczalni ścieków w Nowym Targu. Zostanie ona podłączona do istniejącej instalacji odbiorczej oczyszczalni, gdzie wyprodukowana przez instalację energia będzie zużywana w całości na potrzeby własne obiektu (w tym grzewcze),
- Nowotarska Telewizja Kablowa sp. z o.o. - ma odpowiadać za wymianę informacji między poszczególnymi jego elementami, w tym także polegających na sterowaniu procesami, urządzeniami i mechanizmami w oparciu o protokoły transmisji danych,
- Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Nowy Targ Sp. z o.o. - oprócz pełnienia roli koordynatora i lidera klastra, przewiduje rozwój własnych zasobów – budowę nowych źródeł i rozwój sieci ciepłowniczej na terenie Miasta,
- Miasto - przewiduje w ramach działań klastra budowę infrastruktury fotowoltaicznej na kilkunastu własnych obiektach (szkołach, przedszkolach, urzędach, jednostkach organizacyjnych, obiektach sportowych itp.). Instalacje zostaną podłączone do istniejących instalacji odbiorczych poszczególnych obiektów, a energia zużyta na potrzeby własne.

Głównym celem Klastra jest inicjowanie i wspólne prowadzenie działań związanych z przywróceniem Miastu charakteru miasta górskiego, przyjaznego dla mieszkańców

oraz atrakcyjnego dla turystów, dzięki radykalnej poprawie stanu środowiska naturalnego.

Celami szczegółowymi Klastra Energii „Zielona Generacja Nowy Targ” są:

- poprawa jakości lokalnego środowiska naturalnego (w tym jakości powietrza),
- poprawa lokalnego bezpieczeństwa energetycznego i pewności zasilania „w energię elektryczną i ciepłą”,
- wzmocnienie lokalnej gospodarki dzięki optymalizacji wykorzystywania lokalnie dostępnych zasobów energetycznych w postaci odnawialnych źródeł energii oraz innym działaniom proefektywnościowym,
- integrowanie firm i instytucji w działaniach zmierzających do rozwoju gospodarczego Miasta Nowy Targ oraz realizacji wspólnych interesów członków Klastra, w tym dążenie do samowystarczalności energetycznej,
- podniesienie świadomości ekologicznej oraz wdrożenie i utrwalenie standardów produkcji energii z odnawialnych źródeł energii (OZE), zgodnych z ideą zrównoważonego rozwoju i wysokiej efektywności energetycznej.

Klaster Energii „Zielona Generacja Nowy Targ” działa na obszarze Miasta. Nie ma obecnie harmonogramu działań klastra. Spodziewane efekty działalności klastra to:

- podniesienie efektywności energetycznej (zarówno ograniczenie zużycia energii użytkowej, jak i zwiększenie efektywności energetycznej instalacji i urządzeń).
- zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych,
- likwidacja palenisk węglowych,
- osiągnięcie samowystarczalności energetycznej członków Klastra na poziomie 20-35 %. – zarówno w odniesieniu do zużywanej energii elektrycznej jak również ciepłej,
- osiągnięcie redukcji niskiej emisji w rejonach budowy rozproszonych źródeł kogeneracyjnych oraz w wyniku wprowadzenia całorocznej produkcji c.w.u. przez MPEC Nowy Targ.
- bilansowanie wytwarzanej energii elektrycznej oraz zagospodarowanie jej nadwyżek.

(akta kontroli str. 40-43, 145-168)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

5.2 Zgodność zaangażowania Gminy w klaster energii z polityką określającą lokalne bezpieczeństwo energetyczne

Opis stanu
faktycznego

W *Założeniach* do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Miasto Nowy Targ uchwalonej w 2015 r. nie przewidziano funkcjonowania klastrów energii na terenie Miasta.

Burmistrz Gminy wyjaśnił⁴⁹, że w 2015 r., kiedy uchwalano *Założenia*, na terenie Miasta Nowy Targ nie funkcjonował żaden klaster energetyczny, stąd brak jest o tym wzmianki w powyższym dokumencie. Zaangażowanie Gminy w działalność klastra, z uwagi na cele, które ma on realizować, jest jednak uzasadnione i wpisuje się zarówno w powyższy dokument, jak i Plan Gospodarki Niskoemisyjnej w zakresie poprawy jakości powietrza bądź redukcji emisji gazów cieplarnianych. Wyjaśnił także, że nie były sporządzane analizy w formie odrębnych opracowań, w oparciu o które Gmina przystąpiła do klastra, nie została też podjęta Uchwała Rady Miasta o przystąpieniu Gminy do klastra.

(akta kontroli str.132-138)

⁴⁹ Pismo z dnia 24 czerwca 2019 r., znak: RiU1710.1.2019

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

5.3 Wpływ działalności klastrów energii na poprawę lokalnego bezpieczeństwa energetycznego

Opis stanu
faktycznego

Nie zrealizowano żadnego z celów, dla których powołano klastr energii na dzień 30 czerwca 2019 r.

Miasto nie monitorowało wpływu klastra energii na bezpieczeństwo energetyczne w Nowym Targu.

Burmistrz wyjaśnił⁵⁰, że klastr obecnie jest w okresie tzw. inkubacji, oraz, że brak jest mechanizmów, narzędzi i źródeł finansowania, które pozwoliłyby na rozwój klastra. Od czasu otrzymania certyfikatu z Ministerstwa Energii Miasto monitoruje możliwość dalszego działania oraz czeka na wytyczne z Ministerstwa. Z wyjaśnień wynika także, że brak wymiernych działań w szczególności w zakresie instalacji fotowoltaicznych związany jest z ryzykiem, że działalność gospodarcza w zakresie wytwarzania energii elektrycznej, jako wykraczająca poza zadania o charakterze użyteczności publicznej, nie może być prowadzona w formie samorządowego zakładu budżetowego. Stanowisko to zostało przekazane Miastu przez Tauron Dystrybucja SA pismem z dnia 6 listopada 2018 r.

W związku z brakiem efektów działalności klastra, miasto Nowy Targ postanowiło niezależnie wziąć udział w programie „Rozwój Lokalny” w ramach mechanizmu finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014-2021. W dniu 19 lipca 2019 r. złożony został wniosek do Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju na realizację projektu: *„Podnoszenie komfortu życia i wykorzystanie potencjałów naturalnych oraz kapitału ludzkiego na rzecz budowania rangi Miasta jako stolicy Podhala poprzez ożywienie funkcji społeczno – gospodarczych i turystycznych Nowego Targu”*.

(akta kontroli str.289-292)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

NIK ocenia pozytywnie zaangażowanie Miasta w klastr energii o skonkretyzowanym celu zakładających rozwój fotowoltaicznych źródeł energii. NIK wskazuje jednak, że mimo ponad dwóch lat od powstania klastra nie opracowano harmonogramu działań i nie określono terminów osiągnięcia zakładanych celów. Nieokreślenie tych elementów realizacji przyjętych celów działalności klastra, a także nieuwzględnianie roli klastra w strategicznych dokumentach miasta w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepło, może w opinii NIK uniemożliwić osiągnięcie zamierzeń, dla których Miasto zaangażowało się w te inicjatywę.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi

1. Należy zwrócić uwagę na konieczność rzetelnego wywiązywania się Gminy z ustawowych obowiązków sporządzania i uchwalania dokumentów o charakterze planistycznym dotyczących wdrażania w życie projektów mających na celu zapewnienie lokalnego bezpieczeństwa energetycznego.

⁵⁰ Wyjaśnienia z dnia 17 lipca 2019 r, znak: RiU.1710.1.2019.

Jak wskazano w treści *Wystąpienia* nie dokonano aktualizacji *Założeń do Planu Zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe z 2001 r.* w terminie ustawowym, a także do zakończenia kontroli nie dokonano aktualizacji *Założeń z 2015 r.*

2. W przypadku programów związanych z ochroną środowiska (takich jak PGN, czy PONE) mających na celu osiągnięcie określonych efektów ekologicznych w zakresie redukcji emisji pyłów, np. w obszarze termomodernizacji budynków użyteczności publicznej, należy określać konkretne wskaźniki dla poszczególnych obiektów w celu uzyskania jasnych, jednostkowych efektów realizowanych działań, a także ich weryfikacji w stosunku do planów.

Wnioski

1. Doprecyzować zasady monitoringu realizacji zakładanych celów określonych w *Założeniach do Planu Zaopatrzenia* w zakresie lokalnego bezpieczeństwa energetycznego.
2. Dokonać analizy obowiązujących *Założeń do Planu Zaopatrzenia* w zakresie ich spójności z innymi obowiązującymi dokumentami strategicznymi Miasta

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 06 listopada 2019 r.

Kontroler
Piotr Piątkiewicz
Gł. Specjalista k.p.

/ - /

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Gospodarki,
Skarbu Państwa i Prywatyzacji
p.o. Dyrektora
Sławomir Grzelak

/ - /

.....
podpis